

61	מיטב
מפקד	לשכת
0304-9901/2	טל'
0304-6052	פקס
כללי	תיק:
01251-01-640	סימוכין:
תשע"ז	י"ב
2017	08
שבט	פברואר

הנדון: נוהל עבודה – הוועדה המייעצת למתן פטור משירות ביטחון מטעמי מצפון

רקע כללי

1. בהתאם לחוק שירות בטחון [נוסח משולב], תשמ"ו-1986 (להלן: "**חוק שירות ביטחון**") מוטלת על כל אזרח ועל כל תושב קבע במדינת ישראל חובת השירות הצבאי.
2. למול חובת השירות הצבאי והערך בדבר נשיאה שוויונית בנטל השירות, עומדים לעיתים טעמים שיש בהם כדי להצדיק בחינת מתן פטור מחובת שירות ביטחון. אחד מאותם טעמים אשר הוכרו על-ידי רשויות הצבא כעשויים להצדיק מתן פטור משירות ביטחון, בנסיבות מסוימות, הוא **התנגדות מצפונית כללית לשירות בצבא**. פטור משירות מטעמים שבהתנגדות מצפונית כללית לשירות בצבא ניתן לפי סעיף 36 לחוק שירות ביטחון. מדיניות זו של רשויות הצבא הוכרה בפסיקת בית המשפט העליון לאורך השנים כמדיניות ראויה ומאוזנת.
3. שאלת גילוי מצפוננו של אדם אינה שאלה קלה כלל עיקר. לאור המורכבות הרבה הכרוכה בבחינת בקשות של חיילים או מיועדים לשירות ביטחון (להלן: "**מלש"ב**") למתן פטור כאמור משירות ביטחון, הוקמה ועדה המייעצת לגורמים המוסמכים בצה"ל להחליט בבקשה בעת קבלת החלטה זו (להלן: "**הוועדה המייעצת**"). חברי הוועדה הם אישים בעלי מומחיות בתחומי הידע השונים הנדרשים לצורך קבלת החלטה בנושא זה.
4. מטרתו של נוהל זה להסדיר את הליך בחינתן של הבקשות לפטור משירות ביטחון מטעמי מצפון, ובפרט את פעילותה של הוועדה המייעצת.

הגורמים המוסמכים לדון בבקשה לפטור משירות מטעמי מצפון

5. הגורמים המוסמכים:

- א. לעניין מלש"בים וחיילים בשירות סדיר – סגן מפקד מיטב לגיוס.
- ב. לעניין חיילים בשירות המילואים – רע"ן עתכ"א מילואים.
- ג. ערעור על החלטות בנושא זה – מפקד מיטב.

נוהל הגשת בקשה לפטור משירות מטעמי מצפון והטיפול המקדמי בה

6. בקשה לפטור משירות מטעמים שבהתנגדות מצפונית כללית לשירות בצבא תוגש בכתב לגורמים הבאים:
- א. לעניין מלש"בים – ללשכת הגיוס.
- ב. לעניין חיילים בשירות סדיר – לשלישות היחידה.

- ג. לעניין חיילים בשירות המילואים – לקצין הקישור של היחידה.
- בבקשה יפורטו הטעמים המונעים מהמלש"ב או החייל לשרת שירות צבאי. ככל שהמבקש מעוניין לתמוך את בקשתו בעדים, יפורטו במסגרת הבקשה פרטי העדים שהפרט מבקש ליזמנם (שמותיהם, מספרי תעודת זהות, כתובות מגורים ויחס הקרבה שלהם אליו).
7. מלש"ב אשר הגיש את הבקשה עד 90 ימים לפני מועד גיוסו, יידחה גיוסו עד לבחינת בקשתו לפטור משירות ביטחון מטעמי מצפון.
8. מגיש הבקשה יזמן לראיון אישי בפני רמ"ד תכנון ומיצוי בלשכת הגיוס לגבי מלש"בים, או בפני קצין בדרגת סגן אלוף לפחות ביחידה בה הוא משרת לגבי חיילים בשירות סדיר ומילואים.
9. הבקשה, יחד עם סיכום הריאיון, יועברו לעיון הגורם המוסמך, אשר יחליט האם לאשר את הבאת המבקש בפני הוועדה המייעצת או לשלול את בקשתו על הסף.
10. שלילת בקשה על הסף תיעשה במקרה בו התרשם הגורם המוסמך כי הבקשה לא מראה על פניה עילה למתן פטור משירות ביטחון מטעמי מצפון, וזאת, לאחר היוועצות עם מפצ"ר – יעח"ק בלבד.
11. החליט הגורם המוסמך לשלול על הסף את הבקשה, יעדכן בכך את המבקש בכתב תוך פירוט נימוקיו והודעה על זכות הערעור, בתוך 14 ימים ממועד מתן ההחלטה. ערעור על החלטה כאמור יידון על ידי מפקד מיטב אשר מוסמך להחליט כי עניינו של המבקש יובא בפני הוועדה המייעצת.

תפקיד הוועדה המייעצת

12. תפקידה של הוועדה לייעץ לגורם המוסמך האם טעמים שבהתנגדות מצפונית כללית אינם מאפשרים למלש"ב או לחייל המופיע בפניה לשרת בשירות ביטחון והאם ראוי לפטור משירות ביטחון את המלש"ב או את החייל. כמו כן, לחברי הוועדה הסמכות להמליץ לגורם המוסמך על דרכי טיפול נוספות במלש"ב או בחייל, כגון: שינוי שיבוץ בשירות הצבאי, כינוס של ועדת התאמה לשירות ועוד.

הרכב הוועדה

13. חברי הוועדה:
- א. יו"ר הוועדה – קצין בדרגת סגן אלוף לפחות, לרבות קצין במילואים, אשר ימונה על-ידי רח"ט תומכ"א.
- ב. נציג אכ"א – רמ"ד תכנון ומיצוי במיטב לגבי מלש"בים וחיילים בשירות סדיר ורמ"ד תנופה ביחידת עתכ"א מילואים לגבי חיילים בשירות המילואים.
- ג. נציג מפצ"ר – יעח"ק.
- ד. נציג ממד"ה – קצין בדרגת סרן לפחות, לרבות קצין במילואים, אשר שירת בתפקידים בתחום מדעי ההתנהגות בצה"ל.

ה. נציג אזרחי – אקדמאי אזרח אשר אינו משרת בשירות סדיר, בעל רקע והכשרה אקדמית הרלוונטית לבחינת התקיימותה של התנגדות מצפונית כללית לשירות בצבא. מינויו של נציג אזרחי לחבר הוועדה המייעצת ייעשה באישור רח"ט תומכ"א.

14. משתתפים אשר אינם חברי וועדה:

מזכיר הוועדה – קצין במדור תכנון ומיצוי במיטב או במדור תנופה ביחידת עתכ"א מילואים. על מזכיר הוועדה לוודא כי כלל החומרים הנוגעים לבקשות העולות לדיון בפני הוועדה יובאו בפני חברי הוועדה על מנת לאפשר פעולתה התקינה.

סדרי הדיון בוועדה

15. טרם מועד התכנסות הוועדה, יעביר מזכיר הוועדה אל חברי הוועדה מצע, הכולל את החומרים הנוגעים לעניינם של המלש"בים והחיילים אשר יידונו במסגרת הוועדה.

16. כל חייל או מלש"ב רשאי להביא עד שני עדים מטעמו. שמיעה של עדים נוספים תיעשה באישור יו"ר הוועדה בלבד.

17. הוועדה רשאית להזמין להופיע בפניה כל גורם אשר עשוי לסייע בבירור הטעמים בגינם מבקש המלש"ב או החייל פטור משירות ביטחון או בהעמקת ההיכרות עם אישיותו.

18. מהלך הדיון בוועדה יתועד באמצעות רישום פרוטוקול של השיח עם המבקש והעדים מטעמו.

19. מהלך הדיון:

א. חברי הוועדה ינהלו שיח עם המבקש בנוגע לטעמים בגינם הוא מבקש שיינתן לו פטור משירות צבאי. יובהר, כי אף אם המבקש מיוצג על ידי עורך דין, רשאים חברי הוועדה לנהל שיח עם המבקש שלא בנוכחות עורך דינו. לעורך דינו של המבקש תינתן האפשרות להביא את דבריו בפני חברי הוועדה.

ב. ככל שישנם עדים נוספים מטעמו של המבקש, וככל שהוועדה מצאה להזמין אנשים נוספים להופיע בפניה, ינהלו עימם חברי הוועדה שיח בנוגע להיכרותם עם המבקש, לטעמים העומדים בבסיס בקשתו ולכל עניין אחר אשר לדעת חברי הוועדה יכול לסייע בבירור הבקשה.

20. לאחר סיום מהלך הדיון, יקיימו חברי הוועדה התייעצות פנימית, בסיומה תגובש המלצת הוועדה לגורם המוסמך. המלצת הוועדה תינתן ברוב קולות, ותנומק בכתב. במקרה של היעדר רוב, המלצת הוועדה תהיה כדעת יו"ר הוועדה. בהמלצת הוועדה יינתן ביטוי גם לדעות מיעוט, ככל שתהיינה.

21. לאחר עיון בהמלצת הוועדה המייעצת, יגבש הגורם המוסמך את החלטתו האם לפטור את המבקש משירות ביטחון.

22. החלטתו המנומקת של הגורם המוסמך תישלח למלש"ב או לחייל על ידי מזכיר הוועדה לכל המאוחר בתוך 14 ימים ממועד קבלת ההחלטה. נדחתה הבקשה - תצורף להחלטת יו"ר הוועדה הודעה על זכות הערעור ועל המועד להגשתו.

23. יו"ר הוועדה רשאי להחליט על סטייה מסדרי הדיון של הוועדה, לרבות על בחינת בקשות לפטור משירות ביטחון מטעמי מצפון בהרכב חסר, מטעמים שיירשמו. יובהר, כי אין באמור בסעיף זה כדי לאפשר התכנסות של הוועדה ללא נציג מפצ"ר – יעח"ק או נציג אזורי.

ערעור על החלטת הגורם המוסמך

24. מבקש רשאי לערער בכתב על ההחלטה בעניינו בתוך 30 ימים מהמועד בו נמסרה לו החלטת הגורם המוסמך.

25. לצורך הדיון בערעור על החלטה בעניין מתן פטור משירות ביטחון מטעמי מצפון, תתכנס ועדה אשר תפקידה לייעץ למפקד מיטב (להלן: **ועדת הערעור**).

26. א. הרכב ועדת הערעור יהיה זהה להרכב הוועדה המייעצת למעט נציג אכ"א, וסדרי הדיון בה יהיו כסדרי הדיון בוועדה המייעצת.

ב. יובהר, כי חבר ועדה אשר דן בעניינו של מבקש במסגרת וועדה מייעצת אינו יכול לשמש כחבר בוועדת הערעור הדנה באותה הבקשה.

27. לאחר עיון בהמלצת ועדת הערעור, יגבש מפקד מיטב את החלטתו האם לפטור את המבקש משירות ביטחון.